

ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
THE GOOD INTERNAL CONTROL SYSTEM AND GOOD GOVERNANCE
AFFECT PERFORMANCE OF SAVINGS COOPERATIVES
IN THAILAND

สราวุธ ดวงจันทร์
ฐิตาภรณ์ สีนจรรย์ศักดิ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 312 สหกรณ์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

จากการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาคมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ระบบการควบคุมภายในที่ดี, ธรรมาภิบาล, ผลการดำเนินการ, สหกรณ์ออมทรัพย์

Abstract

This research has objective to study the Good internal control system and Good governance affect performance of savings cooperatives in Thailand. Research samples were 252 officered in saving cooperatives in Thailand. Questionnaire was data collection equipment. Data have analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, simple correlation and multiple regression.

Results by analyzed of the Good internal control system and Good governance affect performance of savings cooperatives in Thailand. were Found that, control environment aspect, Risk assessment aspect, Information and communication aspect, monitoring and evaluation aspect have positive effect on results performance of savings cooperative in Thailand, the statistically significant at 0.05 And Effectiveness, Performance, responsiveness, account ability, transparency, Participation, Mandate, Rule of law, and Equality of good governance have positive effect on results performance of savings cooperatives in Thailand. , the statistically significant at 0.05.

Keywords: Good internal control system, Good governance, Performance, savings cooperatives.

บทนำ

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ ซึ่งเมื่อได้รับการจดทะเบียนตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 แล้ว จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล (ทวิวัฒน์ ทศนวิวัฒน์, 2544) สหกรณ์ยังถือเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีส่วนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศไทย ทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นผ่านระบบสหกรณ์ โดยมุ่งพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นที่พึ่งแก่สมาชิกได้แต่การที่สหกรณ์จะดำเนินธุรกิจให้

อยู่รอดท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจของไทยที่ยังมีความผันผวนอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างความเข้มแข็งทางการเงินและสร้างความมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาวให้กับสหกรณ์ (มติชนสุดสัปดาห์ (ออนไลน์), 2561)

ระบบการควบคุมภายในที่ดี เป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบ ระบบบัญชี หนังสือสั่งการ และหนังสือตอบข้อหารือต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การควบคุมด้านการเงินและบัญชี และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ทางสหกรณ์ออมทรัพย์กำหนดไว้ ระบบการควบคุมภายในที่ดี ควรเป็นระบบการควบคุมที่ครอบคลุมงานทุกด้านและสามารถสะท้อนภาพให้เห็นเป็นองค์รวมของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ๆ ว่ามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ เพียงใด สหกรณ์ออมทรัพย์จึงต้องมีระบบการควบคุมภายในที่ดี เพราะการควบคุมถือว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายจัดการ และบุคลากรของสหกรณ์ออมทรัพย์ควรจัดให้มีขึ้น โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ดูแลรักษาสินทรัพย์ 2) ตรวจสอบความถูกต้อง และเชื่อถือได้ของข้อมูลทางบัญชี 3) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและเป็นระเบียบเรียบร้อย 4) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่ผู้บริหารได้วางไว้ และ 5) มีการป้องกันค้นพบทุจริตหรือข้อผิดพลาดได้ การควบคุมภายในจึงเป็นการสร้างความมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าหากได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการเหล่านี้แล้ว สหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้ ผู้บริหารหรือคณะกรรมการดำเนินการจะกำหนดวิธีการทำงานให้ไปสู่วัตถุประสงค์ และในขณะเดียวกันก็ต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการควบคุมต่าง ๆ ก็คือ การควบคุมกระบวนการภายในองค์กร การวางระบบการควบคุมภายในจึงถือเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้ประเมินความเสี่ยงและสร้างระบบการควบคุมขึ้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงหรือผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การทุจริต การปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น ระบบการควบคุมภายในที่ดีประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม 2) ด้านการประเมินความเสี่ยง 3) ด้านกิจกรรมควบคุม 4) ด้านข้อมูลและการสื่อสาร และ 5) ด้านการติดตามและประเมินผล

การบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่พบปัญหาเกิดขึ้นบ่อยและเป็นข้อบกพร่องที่เกิดจากทางการเงินและการบัญชี ได้แก่ เงินสดขาดบัญชี ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ การจัดทำบัญชีและรายละเอียดประกอบงบการเงินไม่เรียบร้อย รวมทั้งมีเอกสารหลักฐานประกอบบัญชีไม่ครบถ้วน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้อาจนำไปสู่การทุจริตได้ ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์ควรมีธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (คิลปร ศรจันทร์เพชร, 2556) หรืออาจเรียกว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับเป็นสากลว่า เป็นระบบที่ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และที่สำคัญเป็นไปอย่างโปร่งใส น่าเชื่อถือและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย จึงเป็นหลักการที่หลายองค์กรได้ให้ความสำคัญในการนำมาปฏิบัติเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและพันธกิจที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสามารถกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวังและการกำกับดูแล โดยการสร้างมาตรฐานจริยธรรมด้านการเงินการบัญชีแก่ผู้บริหารสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์มีผู้บริหารที่มีความเป็นมืออาชีพ สามารถรับมือกับภาวะความเสี่ยงในการบริหารการเงิน ความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากระบบสหกรณ์ (มติชนสุดสัปดาห์ (ออนไลน์), 2561) การบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือมีธรรมาภิบาล 9 ประการ ได้แก่ 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักการตอบสนอง 3) หลักการรับผิดชอบ 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักมอบอำนาจ 8) หลักนิติธรรม และ 9) หลักความเสมอภาค นำไปสู่ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ทั้งด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาว่าระบบการควบคุมภายในที่ดี และหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับผล การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์หรือไม่ อย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเสริมสร้างและพัฒนาแนวคิดด้านการควบคุมภายใน และธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

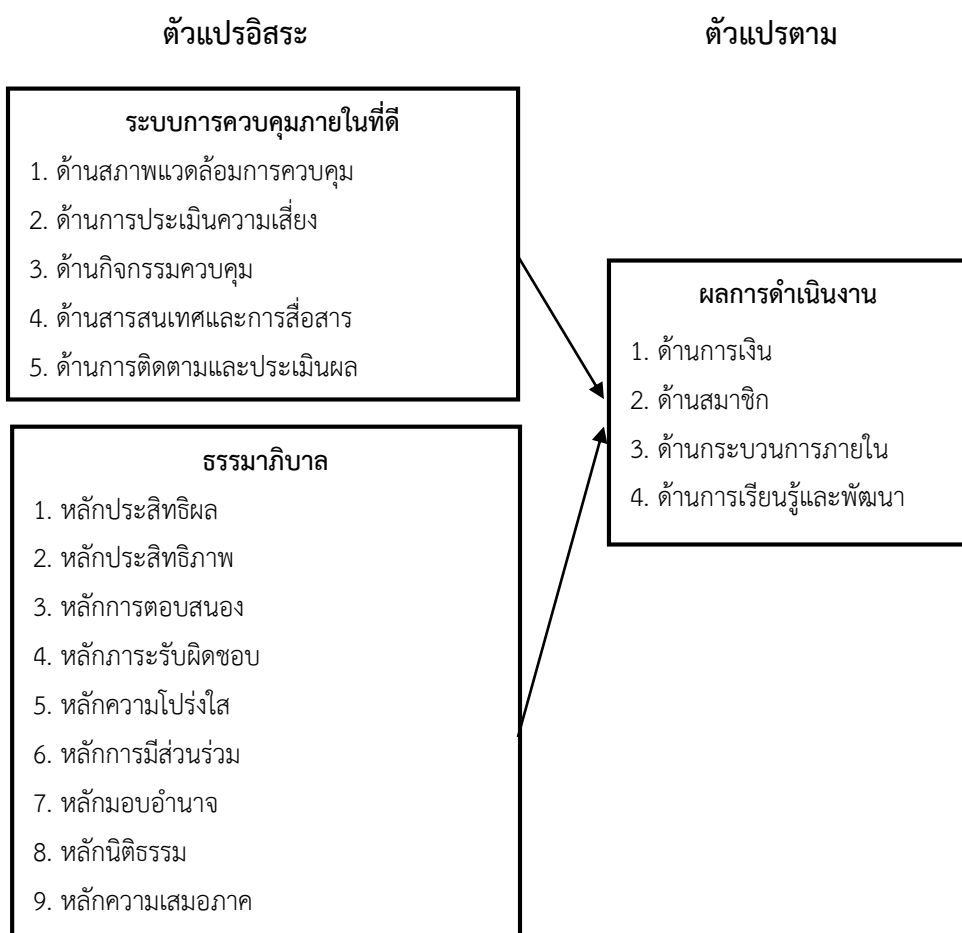
1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบควบคุมภายในที่ดีกับผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จึงทำให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่องระบบการควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระบบควบคุมภายในที่ดีมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 1,422 สหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักบริหารเงินทุน, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยใช้วิธี คำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, T. , 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดย กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ขนาดของตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ 312 สหกรณ์ เลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็นเขตพื้นที่ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคนกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยวิธีแบ่งตามสัดส่วน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระบบการควบคุมภายในที่ดี ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม การควบคุม 2) การประเมินความเสี่ยง 3) กิจกรรมควบคุม 4) สารสนเทศและการสื่อสาร 5) การติดตามและประเมินผล และธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล 2) หลัก ประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการ มีส่วนร่วม 7) หลักมอบอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ด้านการเงิน 2) ด้านสมาชิก 3) ด้านกระบวนการภายใน และ 4) ด้านการ เรียนรู้และพัฒนา

3. เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยการรวบรวมข้อมูลทั้งแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี ธรรมาภิบาล และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

3.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล และลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

3.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี ธรรมาภิบาล และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎี ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามรายข้อที่คัดเลือกมาใช้วิจัยในครั้งนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1 (Index of Item-Objective Congruence : IOC) (สุวิมล ติรกานันท์, 2549)

3.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (informants) ที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ให้ข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดลพบุรีและสระบุรี ที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 สหกรณ์ เพื่อนำมาตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามจากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, L.J., 1970) รวมทั้งฉบับ 0.993 และได้จำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ระบบควบคุมภายในที่ดี เท่ากับ 0.993 ส่วนที่ 2 ธรรมาภิบาล เท่ากับ 0.989 ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงาน เท่ากับ 0.955

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยัง สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำนวน 312 สหกรณ์ ทำการจัดส่งหนังสือและแบบสอบถาม ทางไปรษณีย์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการวิจัย และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม กลับคืน จำนวน 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.77

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน มาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ของการตอบแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.08 อายุอยู่ระหว่าง 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.68 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.10 และตำแหน่งหัวหน้า/เจ้าหน้าที่บัญชี คิดเป็นร้อยละ 55.95

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า ส่วนใหญ่มีทุน สะสมตั้งแต่ 1,000-5,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.32 มีพื้นที่ตั้งในเขตภาคกลาง คิดเป็น ร้อยละ 48.81 และกลุ่มวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.59

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการ ควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน ประเทศไทย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดีของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม

ระบบการควบคุมภายในที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	3.99	0.802	มาก
ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.08	0.806	มาก
ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.09	0.719	มาก
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.04	0.703	มาก
ด้านการติดตามและประเมินผล	3.97	0.799	มาก
ภาพรวม	4.03	0.686	มาก

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.686) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี สูงสุด คือ ด้านกิจกรรมควบคุม ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.719) รองลงมา คือ ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.806) และน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.799)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม

ธรรมาภิบาล	ระดับธรรมาภิบาล		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. หลักประสิทธิภาพ	3.99	0.831	มาก
2. หลักประสิทธิภาพ	4.04	0.755	มาก
3. หลักการตอบสนอง	4.08	0.838	มาก
4. หลักการรับผิดชอบต่อ	4.14	0.763	มาก
5. หลักการมอบอำนาจ	4.14	0.715	มาก
6. หลักความโปร่งใส	4.20	0.802	มาก

ธรรมาภิบาล	ระดับธรรมาภิบาล		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
7. หลักการมีส่วนร่วม	4.01	0.788	มาก
8. หลักนิติธรรม	3.94	0.836	มาก
9. หลักความเสมอภาค	4.15	0.676	มาก
ภาพรวม	4.03	0.686	มาก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.686) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าธรรมาภิบาลสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.802) รองลงมา คือ หลักการระมัดระวัง ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = .763) และน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.862)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ผลการดำเนินงาน	ระดับผลการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการเงิน	4.21	0.604	มาก
2. ด้านสมาชิก	4.09	0.650	มาก
3. ด้านกระบวนการภายใน	4.10	0.622	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนา	4.24	0.535	มาก
ภาพรวม	4.16	0.536	มาก

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.536) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผลการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.535) รองลงมา คือ ด้านการเงิน ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.604) และน้อยที่สุด คือ ด้านสมาชิก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.650)

3. ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จำนวน 18 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรโดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์น้อยกว่า 0.90 ($r < 0.90$) (Hinkle, D.E., William, W and Stephen G.J. , 1998) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product moment correlation coefficient) ไม่พบคู่ตัวแปรใดมีค่าเกินกว่า 0.90 แสดงว่าไม่มีคู่ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป อาจจะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจากสมมติฐานการวิจัยทั้ง 2 ข้อ สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ระบบการควบคุมภายในที่ดีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของระบบการควบคุมภายในที่ดี กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตัวแปร	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
1. ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม	0.006	-0.081	0.935
2. ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.609	9.256	0.000*
3. ด้านกิจกรรมการควบคุม	-0.206	-3.038	0.003*
4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	0.184	2.578	0.011*
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	0.427	6.394	0.000*
หมายเหตุ : $n = 252$ $R^2 = 0.800$ $F = 197.136$ Sig. 0.000			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.800 หมายถึงตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ระบบการควบคุมภายในที่ดีที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านการเงิน ที่ร้อยละ 80 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของระบบการควบคุมภายในที่ดีในทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการ

ประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง เท่ากับ 0.609 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร เท่ากับ 0.184 ด้านการติดตามและประเมินผล 0.427 มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และระบบการควบคุมภายในที่ดี ในด้านกิจกรรมการควบคุม เท่ากับ -0.206 มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ส่วนด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ธรรมชาติของสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของหลักธรรมาภิบาล กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

ตัวแปร	Standardized Coefficients Beta	t-value	Sig.
หลักประสิทธิผล	0.132	1.831	0.068
หลักประสิทธิภาพ	0.245	3.390	0.001*
หลักการตอบสนอง	0.221	2.239	0.026*
หลักการรับผิดชอบ	-0.278	-2.276	0.024*
หลักการมอบอำนาจ	0.333	2.698	0.007*
หลักความโปร่งใส	-0.590	-4.743	0.000*
หลักการมีส่วนร่วม	0.497	6.224	0.000*
หลักนิติธรรม	0.032	0.375	0.708
หลักความเสมอภาค	0.319	4.614	0.000*

หมายเหตุ : $n = 252$ $R^2 = 0.559$ $F = 29.072$ Sig. 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.559 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถพยากรณ์ธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ที่ร้อยละ 55.90 แสดงว่า ลักษณะข้อมูลของธรรมาภิบาลในทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อพนักงานมอบอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ได้รับการสนับสนุนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.245 หลักการตอบสนอง เท่ากับ 0.224 หลักการมอบอำนาจ เท่ากับ 0.333 หลักการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.497 และหลักความเสมอภาค เท่ากับ 0.319 มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และธรรมาภิบาล หลักการรับผิดชอบต่อพนักงานมอบอำนาจ เท่ากับ -0.278 และหลักความโปร่งใส -0.590 มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ส่วนหลักประสิทธิผล และหลักนิติธรรม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องระบบการควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทย ระบบการควบคุมภายในที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านกิจกรรมควบคุม รองลงมา คือ ด้านการประเมินความเสี่ยง และน้อยที่สุด คือ การติดตามและประเมินผล ธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ หลักความโปร่งใส รองลงมา คือ หลักการรับผิดชอบต่อพนักงานมอบอำนาจ และน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา รองลงมา คือ ด้านการเงิน และน้อยที่สุด คือ ด้านสมาชิก ระบบการควบคุมภายในที่ดี และสมมติฐานของระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม

และหลักความเสมอภาค มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องระบบการควบคุมภายในที่ดีและธรรมาภิบาลที่มีต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการควบคุมภายในที่ดีกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 พบว่าระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และด้านการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และเมื่อพิจารณารายด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา จะเห็นได้ว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง และการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลเชิงบวกทุกรายด้านต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เนื่องจากในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องมีเผชิญต่อความเสี่ยงในราย ๆ ด้านที่อาจจะเกิดขึ้นกับปัจจัยภายในและภายนอกที่อาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ คณะกรรมการและผู้บริหารของสหกรณ์จำเป็นต้องกำหนดมาตรการควบคุม โดยจัดให้มีการประเมินความเสี่ยง ด้วยการวิเคราะห์และระบุถึงปัจจัยหรือโอกาสที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เพื่อให้ทราบว่ามีความเสี่ยงอย่างไร ในเรื่องหรือขั้นตอนใดของการปฏิบัติงาน สามารถจัดการกับความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าความเสียหายจากข้อผิดพลาด/บกพร่องหรือการทุจริตจะไม่เกิดขึ้น และจากการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่ดี ด้านการประเมินความเสี่ยง สูงสุดคือ เจ้าหน้าที่ทุกคนรับทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จในทิศทางเดียวกัน รองลงมา คือ การระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์มีความเหมาะสม น้อยที่สุด คือ สหกรณ์มีการจัดทำการประเมินความ

เสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างเป็นรูปธรรม (ยุวดี นาคคำ , 2561) การควบคุมภายในจะต้องมีการแสดงให้เห็นว่าระบุปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์เป้าหมาย หรือผลการดำเนินงานในหน่วยงาน เช่น การเปลี่ยนตัวผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ บ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เป็นต้นสอดคล้องกับ เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงแต่ละชนิดมีผลกระทบต่อการดำเนินงานและการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานไม่เท่ากัน บางชนิดมีผลกระทบทันที บางชนิดมีผลกระทบในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารต้องติดตามพิจารณา และระบุปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาที่คาดว่าจะเกิด ซึ่งควรครอบคลุมถึง

1. ผลกระทบจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุทสาหกรรม และสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

2. ปัจจัยความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ในการวางแผน และการประมาณการของหน่วยงาน

3. ข้อตรวจพบที่ได้รับจากการตรวจสอบ การสอบทาน การติดตาม และประเมินผล

4. ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เช่น ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คุณภาพของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารหรือปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเงื่อนไขตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน และระบบควบคุมภายในที่ดี ด้านการติดตามและประเมินผล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิดา ปานาลาด , 2548) พบว่าผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในด้านการติดตามและประเมินผล โดยให้ผู้บริหารรายงานผลต่อผู้กำกับดูแลโดยเร็ว หากพบการทุจริตหรือสงสัยว่าทุจริตมีการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดให้มีการแก้ไขอย่างทันกาล กำหนดให้มีการรายงานผลเกี่ยวกับการบริหารการควบคุมภายในของหน่วยงานโดยตรงกับผู้กำกับดูแล ทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญการติดตามผลและประเมินผลมากขึ้น และจากการวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ด้านติดตามและประเมินผล พบว่า สูงสุด คือ สหกรณ์มีกระบวนการหรือวิธีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ สหกรณ์มีการรายงานการติดตามผลการดำเนินงานเสนอให้

ผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ (ยุวดี นาคคำ , 2561) การติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ และการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในหน่วยงาน ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ และระบบการควบคุมภายในมีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องพัฒนาตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพียงใด

ตามแนวคิดของ (เจริญ เกษภูววัลย์, 2551) ระบบการควบคุมภายในที่ดีจะมีอยู่ภายในการบริหารจัดการที่ดีนั้น จะต้องเป็นระบบที่มีลักษณะพลวัต (Dynamics) ที่ไวต่อการรับรู้และการเปลี่ยน กล่าวคือ เมื่อใดสถานการณ์ที่สำคัญเปลี่ยนแปลงไป ระดับความเสี่ยง (Risk) ก็ย่อมต้องเปลี่ยนไปด้วย เช่นเดียวกับเทคโนโลยีเปลี่ยนระบบควบคุมภายในที่มีอยู่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม และคล่องรับกับสถานการณ์ใหม่นั้นได้ ระบบการบริหารจัดการนั้น จึงจะได้ชื่อว่าเป็นระบบที่ดี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย และเมื่อพิจารณาระดับธรรมาภิบาลของหลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการมอบอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง (นิศาชล หวานเปราะ, 2557) พบว่า ระดับของธรรมาภิบาล 9 หลัก อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ หลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกในการทำงานที่ดียังสามารถเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานของหน่วยงาน อีกทั้งการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามข้อบัญญัติ/ระเบียบ/ข้อบังคับ ในการแสดงผลการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริต เที่ยงตรง และมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน

อย่างชัดเจน จากแนวคิดของ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักบริหารเงินทุน, 2561) ธรรมนูญจะเกิดขึ้นได้และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆในสหกรณ์ และหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนและกำกับดูแลอีกทางหนึ่งด้วยได้แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แต่สิ่งสำคัญคือ ธรรมนูญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงนั้นเริ่มสร้างให้มีธรรมนูญโดยคณะกรรมการต้องทำความเข้าใจแนวคิดและสาระสำคัญของธรรมนูญ ได้แก่ 1) ทบทวนธรรมนูญที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด 2) กำหนดรูปแบบและกระบวนการดำเนินการตามหลักธรรมนูญแล้วออกเป็นข้อกำหนดเพื่อปฏิบัติต่อไปการสร้างธรรมนูญในสหกรณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือกันระหว่างส่วนต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมนูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมให้สหกรณ์เกิดคุณค่าและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อประยุกต์การบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้

1.2 จากผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางให้คณะกรรมการดำเนินการนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมนูญให้มีระดับที่มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างเสริมการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา เป็นที่น่าเชื่อถือแก่สมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียในสหกรณ์ออมทรัพย์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของระบบการควบคุมภายในที่ดี และธรรมนูญที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ประเภทอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการควบคุมภายในให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เช่น ระบบบัญชี การตรวจสอบกิจการ การสอบบัญชี ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย เพื่อป้องกันจุดอ่อนของการควบคุมภายใน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในระดับที่มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักบริหารเงินทุน. (4 มกราคม 2561). ธรรมนูญในสหกรณ์. (ม.ป.ท.). จำนวนสหกรณ์และสมาชิกในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร:
- <https://drive.google.com/file/d/1kKqjFILOAMiVrFl3Ab61q3x1f>
- เจริญ เกษภูววัลย์. (2551). คู่มือการวางระบบมาตรฐานการควบคุมภายใน. นนทบุรี: พอติ .
- ทวีวัฒน์ ทศนวัฒน์. (2544). การใช้สหกรณ์ออมทรัพย์ สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต 1. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
- นิชาชล หวานเปราะ. (2557). หลักธรรมนูญ และความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพงบการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยศรีปทุม: วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต.
- มติชนสุดสัปดาห์ (ออนไลน์). (4 มกราคม 2561). กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ขับเคลื่อนสหกรณ์ไทยสร้างธรรมนูญ ด้านบัญชีการเงิน. เข้าถึงได้จาก
- http://www.matichon.co.th/publicize/news_697102
- ยุวดี นาคคำ . (3 มกราคม 2561). รูปแบบการควบคุมภายใน. เข้าถึงได้จาก
- <http://www.chaiyaphum1.go.th/control-online60>
- วิดา ปานาลาด . (2548). การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทย จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร. (เมษายน-มิถุนายน 2556). การควบคุมภายใน : กลไกการกำกับดูแลกิจการ. วารสารบริหารธุรกิจ, ปีที่ 36 (ฉบับที่ 138), 1.

สุวิมล ติรกันันท์. (2549). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Cronbach, L.J. (1970). Evaluation for Courses Improvement. New York: Irvington.

Hinkle, D.E., William, W and Stephen G.J. . (1998). Applied Statistics for the
Behavior Sciences. 4TH ed. New York: Houghton Mifflin.

Yamane, T. . (1973). Statistics: An introductory Analysis. 3rd ed. USA: Harper &
Row.